

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้ แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/21 วันที่ 21 – 22 มกราคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 61 คน
จาก ทต.แม่ทะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษามูลนิธิ

ปิดทองหลังพระฯ กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอำเภอ
ผู้บริหารท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จาก
พื้นที่ ทต.แม่ทะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักษ์

1. ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยส้าน
และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้
แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการ
ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพ
ที่สุจริต
2. ความเป็นมาของหลักสูตรการอบรม รัฐบาลได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ มีพลอากาศ
เอกประจัน จันตอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน คณะกรรมการ มีนโยบายให้
ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ
เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19
อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มาจัดการอบรมให้
3. สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยน
จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่าง
เหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ปัญหา
ของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และ
ท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน โดย นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

การบรรยายมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่อง
เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่
ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดู
จากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน
และไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือมีรายได้มั่นคงสามารถ
เพิ่มผลผลิตได้และขั้นยั่งยืน ได้แก่การมีเงินออม มีการ
รวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ
ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการ
ร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ
การคืนข้อมูลเพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง
และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการ
พัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้าน
เพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง ซอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

ถาม : การบริหารจัดการมีคณะกรรมการดูแลเฉพาะหรือมีการบริหารจัดการอย่างไร

ตอบ : มี 2 คน หน้าที่หลัก คือ การบันทึกเลขมิเตอร์และหากมีท่อชำรุดจะแจ้งเป็นรายครั้ง โดยแจ้งคนในชุมชนไปซ่อมและให้ค่าตอบแทนวันละ 300 บาท

ถาม : หากน้ำล้นจากบ่อมีวิธีการจัดการอย่างไร

ตอบ : น้ำที่ล้นขึ้นมาจะไหลออกจากท่อส่งน้ำไปยังบ่ออื่นๆ หรือลงสู่แปลงเกษตรกรรมในพื้นที่

ถาม : ท่อ PE มีความทนทานมากกว่าท่อ PVC ใช่หรือไม่

ตอบ : ใช่ ซึ่งจะใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น บริเวณที่เป็นเหวจำเป็นที่ต้องใช้ท่อ PE เพราะจะมีความยืดหยุ่นสูงกว่าท่อ PVC

ถาม : กลุ่มเริ่มมีการเก็บค่าบำรุงรักษาตั้งแต่เมื่อไร

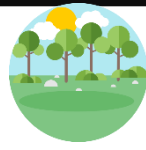
ตอบ : เก็บมาเป็นระยะ 1 ปี ซึ่งปัจจุบันเงินเก็บในกลุ่มมีจำนวน 130,000 บาท

ถาม : การขุดบ่อ ต้องเป็นลักษณะ ตัว v ใช่หรือไม่

ตอบ : ใช่ Slope 45 องศา

ถาม : อ่างพวงพลาสติก ตามต้นทุน 43,000 บาท มีความกว้างเท่าไร

ตอบ : ขนาดของบ่อต้นแบบของโครงการฯ มีขนาด 13x28 เมตร

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืชและความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

ถาม : ปัญหาของการร่วมกลุ่มมีอะไรบ้าง

ตอบ : การสร้างความเข้าใจภายในกลุ่มในกระบวนการต่างๆ การทำประชุม เพื่อการยอมรับภายในกลุ่มหรือชุมชน

ถาม : พืชระยะยาวมีการขยายผลไปยังพื้นที่โครงการฯ หรือไม่

ตอบ : เริ่มมีการขยายไปยังพื้นที่โครงการฯ ซึ่งอยู่ในกระบวนการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน

ถาม : รายได้อื่นๆ นอกเหนือจากมะม่วง มีอะไรบ้าง

ตอบ : ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และมีการปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่

ถาม : ปัญหาปลูกต้นทุเรียนแล้วตาย เกิดจากสาเหตุอะไร มีวิธีการแก้หรือไม่

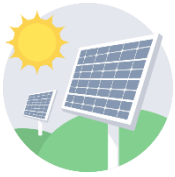
ตอบ : ปัญหาของทุเรียน คือ เรื่องรากโคนเน่า วิธีการแก้ทางโครงการไม่เชี่ยวชาญ เพราะเริ่มทดลองการปลูกในปี

ถาม : พื้นที่ตรงนี้เป็นของชาวบ้านหรือไม่

ตอบ : ทุกพื้นที่ ทาง โครงการฯ เช่าที่ของชาวบ้าน เพื่อทำเป็นแปลงทดลองให้ชาวบ้านได้เข้ามาเรียนรู้

การแลกเปลี่ยน : เนื่องจากโครงการวิจัยรักษามีการทดลองการปลูกพืชต่างๆ ซึ่งมีน้ำที่พอใช้ แต่เมื่อมีการปลูกพืชสำเร็จ มีการขยายผลไปยังแต่ละพื้นที่ อาจจะให้น้ำในพื้นที่ไม่เพียงพอ และอาจจะเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก และช่วงที่รอพืชโตอาจจะทำให้บ้านขาดรายได้

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโต้ เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว จากเดิม 600 กิโลกรัม/ไร่ เป็น 800-1,000 กิโลกรัม/ไร่ และทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมายคือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ การปรับปรุงดินด้วยการหมักดิน และปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และปศุสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

- ถาม : ใช้เกณฑ์อะไรในการวัดว่าผักเราปลอดภัย
- ตอบ : ส่วนใหญ่ผู้มีความรู้ทางการเกษตรจะเข้าใจและดูออก ว่าใบผักปลอดภัยหรือไม่ ปลอดภัยจะมีความแตกต่างกัน เช่น ผักมีรู มีหนอนเจาะ กับผักใบโต
- ถาม : ปุ๋ยหมัก PR มีสูตรอย่างไรบ้าง
- ตอบ : สูตรมีดังนี้ ยูเรีย 2 กิโลกรัม , ข้าว 200 กิโลกรัม , กรดอมิโน 1.5 กิโลกรัม , โซลอน 1 กิโลกรัม น้ำ 50 ลิตร
- ถาม : พื้นที่ 1 ไร่ 1 แสน แปลงทดลองของโครงการฯ มีรายได้จริงหรือไม่
- ตอบ : ได้จริง แต่ตอนนี้พื้นที่ยังไม่ได้ เพราะเริ่มทำได้ไม่ถึงปี แต่มีพื้นที่ที่ทำมาแล้วคือที่จังหวัดน่านที่เป็นต้นแบบ
- ถาม : มีการบริหารกองทุนข้าวอย่างไร
- ตอบ : ตั้งกลุ่มระหว่างคนขาย และคนซื้อ เพื่อตกลงราคาขาย ผลิตกันเอง
- ถาม : การทำปุ๋ยหมัก ชาวบ้านเริ่มมีการทำเองหรือไม่
- ตอบ : ยังไม่มีการถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ
- ถาม : ผักปลอดภัยไปขายจุดไหนบ้าง
- ตอบ : ขายที่ตลาด และเข้าครัวทำอาหารให้บุคลากรในโครงการฯ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเองเพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรม และวิทยากร

- ถาม : ระหว่างไก่ดำภูพาน 1, 2 และ 3 สายพันธุ์ไหนที่ตลาดต้องการมากที่สุด และราคาเท่าไร
- ตอบ : ในพื้นที่นี้ไม่ต่างกัน หากเป็นตลาดทั่วไป ไก่ดำภูพาน 2 จะนิยมมากกว่าสายพันธุ์อื่นๆ เพราะถอนขนง่าย ราคาขาย 150 บาท/กิโลกรัม
- ถาม : การปลูกหญ้าเนเปียร์หวานปลูกอย่างไรบ้าง
- ตอบ : ปลูกตามเนินเขา และจะต้องปลูกฝังดินเพื่อไม่ให้โดนแดดมากเกินไป การปลูกในพื้นที่ราบต้องปลูกฝังดิน ครึ่งหนึ่งของปล้องต้นกล้าจะต้องมีลำต้นที่มากพอ
- ถาม : การปลูกหญ้าขจรใจจะได้ราคาเท่าไร
- ตอบ : อายุของหญ้า 45 วัน สามารถตัดได้ ซึ่งราคาขาย 1 บาท/กิโลกรัม
- ถาม : ทำไมถึงเลี้ยงไก่ดำภูพาน
- ตอบ : การที่เลี้ยงไก่ดำภูพาน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมบริโภคและใช้ในพิธีกรรมความเชื่อของชาวบ้าน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

รัชนิ เมืองมูล เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้งานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตัวเอง

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้แฟนบ้านยะลา สาเหตุที่เสพยาเนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรกโดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด คนในชุมชนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จ และเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยคิดฆ่าตัวตายจากการกดดันของญาติพี่น้อง โดยกินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสนใจเข้าร่วมเป็นอาสาทำดี จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริง เพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้งานเป็นลูกจ้างโครงการ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทุกคนยอมรับและให้โอกาสเป็นอย่างดี

คำถามจากผู้เข้าร่วม จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : จากที่ผู้เสพเข้าร่วมการบำบัดโครงการอาสาทำดีผ่านมาแล้ว เคยเจอคนที่เสพยาในชุมชนหรือไม่ แล้วในฐานะที่เป็นคนที่เคยเกี่ยวข้องมาก่อนจะอย่างไร

ตอบ : ปัจจุบันในหมู่บ้านและรอบๆบ้านไม่มีการเสพยาแล้ว ไม่มีเม็ดยาแล้ว เพราะโครงการฯ ได้มีการทำกระบวนการล้างบ้านล้างใจ มีการติดตามผล โดยคณะกรรมการ ซึ่งถ้าพบคนไหนที่มีประพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการติดยา ก็จะดึงไปทำกิจกรรมที่บ้านของผู้ที่เคยบำบัด ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน

ถาม : ยาเสพติดสามารถเลิกได้ง่ายหรือไม่

ตอบ : การเลิกยาเลิกง่าย แต่จะอย่างไรไม่ให้กลับไปอีกนั้นเป็นเรื่องยาก

ถาม : ถามถึงวิทยากรที่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทั้ง 3 คน ว่ามันใจก็เปอร์เซ็นต์ที่จะไม่กลับไปเสพอีก

ตอบ : มันใจ 100 % **คุณมานิต** : ไม่กลับไปยุ่งเพราะมีกำลังใจจากลูกสาว เลยอยากให้ลูกสาวมีอนาคตที่ดี **สมบุรณ์** : ไม่กลับไปเพราะเสพยามามากแล้วไม่มีอะไรดีเลย ครอบครัวก็ไม่อยากคุยด้วย ถึงเวลาที่ควรจะทำแบบจริงจัง **ส่องแสง** : ไม่กลับไปเพราะจะเป็นตัวอย่างให้ทุกคนในชุมชน

คำถามจากผู้เข้าร่วม

จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : ยาเสพติดเสพแล้วรู้สึกอย่างไร

ตอบ : คุณภาพเหมือนกันทุกพื้นที่ แต่อยู่ที่จิตใจของผู้เสพมากกว่า เมื่อถูกจับออกมาแล้วไม่มีใจก็จะกลับไปเสพยาอีก เพราะการที่เข้าไปในเรือนจำก็เหมือนไปสร้างเครือข่ายมากขึ้น จึงอยากให้ผู้นำเข้าไปหาคนที่เสพ เปิดใจเข้าหาและให้โอกาสคนที่เสพดีกว่า

ถาม : เทศบาลตำบลแม่เนียบบางพื้นที่ติดยา เมื่อเข้าไปบำบัด ออกมาก็ยังเป็นเหมือนเดิม ซึ่งปัจจุบันก็เป็นกลุ่มเก่าเมื่อก่อนไปเข้าอบรมกลับมา ก็กลับมาเป็นเหมือนเดิมอีก เกิดจากสาเหตุใด

ตอบ : เหมือนเดิมเพราะเมื่อเข้าบำบัดแล้วไม่มีโอกาสและทางเลือกให้ผู้ติดยา อาจจะต้องเข้าไปหา ทำความเข้าใจ ศึกษาปัญหาของผู้เสพยา เพื่อหาแนวทางการแก้ไข สอบถามถึงเรื่องของการค้าจากที่เคยดูในหนัง หากจะเลิกขาย มีการขจัดทอด ผู้มีอิทธิพลถูกข่มขู่ฆ่าผู้ค้ามีความกลัวหรือไม่ถ้าจะออกจากวงการการค้านี้

ถาม : ยาที่ไปซื้อมาจำหน่ายราคาเม็ดละเท่าไร และนำมาจำหน่ายในราคาเท่าไร

ตอบ : เม็ดละ 15 บาท (แต่ยังซื้อเยอะ ยิ่งถูก) และนำมาจำหน่ายให้คนข้างนอกไปซื้อ 3 เม็ด 100 บาท แต่ปัจจุบัน 8 เม็ด/100 บาท

ครู กศน.รวมแลกเปลี่ยนแล้วให้กำลังใจกับผู้ที่เคยเสพยาเสพติด

ถาม : ถามคุณครูนี้ สิ่งที่คุณคิดว่าโครงการฯ เข้ามาช่วยเป็นเกราะป้องกันและคุ้มกัน มีความมั่นใจมากขึ้นหรือไม่ที่ทำให้คนรอบข้างไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ตอบ : มั่นใจ เพราะตนเองสามารถเป็นกระบอกเสียงได้ ให้เพื่อนให้คนในชุมชนเห็น จากการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ที่บอกว่าโครงการฯ สามารถเป็นเกราะป้องกันได้ เพราะทำให้เราเป็นคนที่สามารถยืนด้วยตัวเองได้

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายสุรัตน์ สุจาศิรวังค์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ กล่าวบริบทพื้นที่ก่อนที่โครงการฯ จะเข้ามาดำเนินการ อดีตเป็นพื้นที่ที่ทางการเรียกว่าพื้นที่สีแดง แต่เมื่อวันที่ 15 พ.ย.61 ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล ได้นำคณะข้าราชการ หน่วยงานระดับท้องที่-ท้องถื่น มาร่วมประชาคมกับชาวบ้านเพื่อที่จะเข้ามาพัฒนาพื้นที่ ปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นเริ่มพัฒนา ปัญหาต่างๆ คลี่คลายลง การแก้ปัญหาเริ่มดำเนินการจากเรื่อง “น้ำ” เดิมพื้นที่มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งโครงการฯ ได้เริ่มแก้ไขจากปัญหาดังกล่าว เช่น ซ่อมแซมฝาย สร้างฝาย โดยอาศัยแรงงานชาวบ้าน ส่วนมูลนิธิฯ สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ แต่ก่อนจะแก้ไขปัญหาน้ำให้ยึดมติรายงานของชาวบ้าน โดยต้องเห็นชอบไม่น้อยกว่า 80% จึงจะดำเนินการได้

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ กล่าวเดิมทีพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด แต่หลังจากที่ผู้มีอิทธิพลรายใหญ่ถูกดำเนินคดี แต่ปัญหาก็คงไม่ได้หมดไปด้วย ปัญหายาเสพติดไม่สามารถแก้ได้ง่าย ฉะนั้นต้องมีแนวทางต้นแบบ และมาตรการป้องกันการกลับเข้าสู่วงจรเดิมๆ โดยการสร้างกฎระเบียบชุมชน (culture of law) และโครงการอาสาทำดี

ปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้ว 2 รุ่น โดยได้รับความร่วมมือจากทหารหน่วยพัฒนา และ ป.ป.ส. ใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในกระบวนการค้นหาผู้เสพเพื่อเชื่อมาร่วมโครงการอาสาทำดี

คำถามจากผู้เข้าร่วม

การดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์ในมุมมองของราชการ

คำถาม : ปัญหาวัยรุ่นที่สร้างปัญหาในหมู่บ้าน การที่ได้ตั้งกฎระเบียบขึ้นมาสามารถบังคับใช้และควบคุมปัญหาได้จริงหรือไม่

ตอบ : ปัจจุบันสามารถบังคับใช้ได้ จากแต่ก่อนเด็กแว้นในพื้นที่เยอะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพลก็จะไปชวนเพื่อนๆ จากหลายหมู่บ้านมาแว้นด้วยกัน สร้างปัญหาให้ชาวบ้านทุกคืน แต่ปัจจุบันตอนนี้เด็กแว้นที่เคยแว้นในชุมชนบางคนก็เข้ามาเป็น อสพ. โครงการฯ แล้ว จึงคิดว่าการบังคับใช้กฎสำหรับเด็กแว้นต้องเริ่มจากคนในโครงการก่อนแล้วเป็นต้นแบบขยายออกไปตามหมู่บ้าน ด้วยการให้กฎระเบียบบังคับใช้จริง จึงทำให้ปัจจุบันปัญหาเด็กแว้นเริ่มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ประเด็นแลกเปลี่ยน: ในพื้นที่เทศบาลแม่ระ มีทั้ง ผู้เสพ แต่ผู้ค้ำมีน้อยส่วนผู้เสพ ผู้นำน่าจะรู้ว่าเป็นผู้เสภก็โดนจับแล้ว เพราะในหมู่บ้านมีสายในหมู่บ้าน แต่ผู้เสภโดนจับไป 2-3 ปี กลับมาก็ยังเสภเหมือนเดิม

ประเด็นแลกเปลี่ยน: ในพื้นที่ตำบลท่าตอน ถ้าไม่มีโครงการฯ เข้ามา ผู้นำก็ไม่กล้ายุ่งเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ซึ่งคิดว่าผู้นำหลายคนในพื้นที่อื่นๆ อาจจะทำแต่ไม่มีผู้คอยสนับสนุนช่วยเหลือ ที่ถือว่าเป็นปัญหาของประเทศที่ยังแก้ไขไม่ได้

กำนัน เทศบาลแม่ระได้แลกเปลี่ยนถึงสถานการณ์ ยาเสพติดในพื้นที่

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษามูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ 1. ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรม ที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ 2. เสนอโครงการแก้ไขปัญหาคความต้องการของ หมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีหลักเกณฑ์ในการเสนอโครงการ คือ (1) เป็น ปัญหาความต้องการของชุมชน (2) ใช้งบของ อปท.เป็นหลัก ประชาชน มีส่วนรวมในด้านแรงงาน (3) สถาบันปิดทองหลังพระฯ มีงบประมาณ ร่วมสมทบบางส่วน และ (4) สามารถดำเนินการแล้วเสร็จใน ปีงบประมาณของแต่ละปี ทั้งนี้ ไม่ใช่ทุก อปท. จะได้มาเข้าอบรม หลักสูตรที่ 2 เพราะจะมีคณะตรวจเยี่ยมลงไปติดตามในพื้นที่ว่า หลังจากอบรมแล้ว มีความพร้อมตามโจทย์ที่ให้การบ้านไปหรือไม่ จากนั้นจึงจะแจ้งผลการคัดเลือกเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญคือการพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้ แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอ โครงการได้

สิ่งที่ได้เรียนรู้และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

1. การเลี้ยงเปิดไข่กาไก่แคมเบลล์
2. การเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ดำภูพาน 1, 2, 3
3. การทำอาหารหมักลดต้นทุน
4. ส่งเสริมการตั้งกองทุน
5. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ
6. การนำน้ำไปใช้ โดยระบบการลัดน้ำ
7. การลดปัญหากลืนขี้หมู โดยการใช้อาหารหมักจาก หยวกกล้วย
8. การทำอ่างพวงสันเข้า 2 แบบ ได้แก่ อ่างพวงพลาสติก และอ่างพวงชอยซีเมนต์
9. การแบ่งพื้นที่เพื่อบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด
10. การปลูกพืชเพื่อให้ได้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง และ ประโยชน์หลายทาง เช่น ท่องเที่ยว เศรษฐกิจ คุณภาพ ของผลผลิต และใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า
11. การปลูกพืชเพื่อศึกษา และทดสอบความเหมาะสม เพื่อป้องกัน ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับเกษตรกร
12. การเพิ่มผลผลิต โดยใช้สารชีวภัณฑ์
13. การพัฒนาผลผลิตให้ได้มาตรฐานของการส่งออก ร่วมกับหน่วยงานราชการ

15. การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ
16. ความมั่นคงอาหารของชุมชน
17. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาของ ชุมชนโดยการสละแรงงานและการทำงานบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานราชการ

การนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. นำนักเรียนมาศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการฯ
2. ส่งเสริมการทำอาหารสัตว์ลดต้นทุนเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง
3. การทำอาหารสัตว์ลดต้นทุนที่สามารถเก็บไปใช้ได้นาน
4. แนวคิดการทำกองทุนพันธุ์สัตว์ไปปรับใช้ในชุมชน
5. แนวคิดการทำอ่างพวง และวิธีการนำน้ำไปใช้โดยวิธีกลักน้ำ
6. การบริหารจัดการน้ำ โดยการติตมิเตอร์
7. การตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการเรื่องน้ำ
8. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวมทุกสภาพพื้นที่
9. การบริหารจัดการระบบน้ำประปาหมู่บ้าน
10. การคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว
11. การเพิ่มความมั่นคงอาหารของชุมชน
12. การตั้งกลุ่มเพื่อการลดต้นทุนทางผลผลิต

การประเมินความพึงพอใจขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่่นะ อ.เชียงดาว

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	94.64	5.36	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	82.14	17.86	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	92.86	7.14	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	89.29	10.71	-	-
วิทยากรมีความรู้	89.29	8.93	1.79	-
สถานที่อบรม	91.07	7.14	1.79	-
สถานที่พัก	87.50	10.71	1.79	-
อาหารและเครื่องดื่ม	89.29	8.93	1.79	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน **56 คน** จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 61 คน